

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 4 november 2025

Mål nr
B 920-25

PARTER

Klagande

M.A.

Ombud och offentlig försvarare: Advokat J.R.

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Brukande av falsk urkund

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Övre Norrlands dom 2025-01-20 i mål B 1414-24

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom frikänner Högsta domstolen M.A. från åtalet för brukande av falsk urkund och befriar henne från skyldigheten att betala avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

J.R. ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av M.A. i Högsta domstolen med 6 146 kr. Av beloppet avser 4 916 kr 60 öre arbete och 1 229 kr 15 öre mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

M.A. har yrkat att Högsta domstolen ska frikänna henne.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 5.

DOMSKÄL**Bakgrund**

1. M.A. åtalades för brukande av falsk urkund enligt följande gärningsbeskrivning.

M.A. har i samband med att hon ville släppas in på en restaurang där åldersgräns rådde samt senare när hon skulle legitimera sig för polis visat upp en falsk Freja eID handling i vilken hennes namn och fotografi användes men där hennes ålder var felaktig. Det hände den 25 augusti 2024 på [...] Sundsvalls kommun. M.A.s åtgärd innebär att det fanns risk för att handlingen skulle uppfattas som äkta.

M.A. begick gärningen med uppsåt.

2. En vän hade tidigare den aktuella kvällen laddat ned en applikation i M.A.s mobiltelefon. Applikationen skapade en bild på telefonens skärm med M.A.s namn, fotografi och felaktiga ålder. FREJA+ angavs som utställare. På handlingen fanns även en QR-kod och en upplysning om att handlingen kunde kontrolleras på en hemsida.
3. Tingsrätten angav att Freja eID+ är en statligt godkänd e-legitimation och ska godtas som utställarangivelse. Därefter konstaterade tingsrätten att den legitimation som M.A.s hade visat upp inte var utställd av Freja eID+ utan av en privatperson. Enligt tingsrätten fanns dock en utställarangivelse, även om den var falsk. Vid dessa förhållanden ansåg tingsrätten att den elektroniska handlingen var en urkund. Övriga förutsättningar för att döma M.A.s för den åtalade gärningen bedömdes också vara uppfyllda. Hon dömdes därför för brukande av falsk urkund till ungdomstjänst.
4. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.
5. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd med utgångspunkt i hovrättens bedömning av de faktiska omständigheterna och i fråga om uppsåt.

Frågan i målet

6. Målet rör förutsättningarna för ansvar för brukande av falsk urkund när det är en falsk elektronisk handling som har använts. Frågan i målet är den närmare innebörden – i förhållande till den falska handlingen – av kravet på att en utställarangivelse ska kunna kontrolleras på ett tillförlitligt sätt.

Lagregleringen avseende brukande av falsk urkund

7. Den som åberopar falsk urkund döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för brukande av det förfalskade som om han eller hon själv hade gjort förfalskningen (se 14 kap. 10 § brottsbalken).

8. För urkundsförfalskning döms den som obehörigen, genom att skriva eller på liknande sätt ange en annan persons namn eller på annat sätt, framställer en falsk urkund eller ändrar eller fyller ut en äkta urkund, om åtgärden innebär fara i bevishänseende. Straffskalan är fängelse i högst två år. (Se 14 kap. 1 § första stycket brottsbalken.)

9. Vad som är en urkund regleras i 14 kap. 1 § andra stycket brottsbalken. När det gäller traditionella handlingar avses med urkund en handling som upprättats till bevis eller annars är av betydelse som bevis och som har en utställarangivelse och originalkaraktär (se punkten 1). För att en elektronisk handling ska vara en urkund ställs samma krav som beträffande traditionella handlingar utom i ett avseende. Kravet på originalkaraktär har bytts ut mot ett krav på att utställarangivelsen kan kontrolleras på ett tillförlitligt sätt (se punkten 2). I paragrafen finns även bestämmelser om s.k. bevismärken, som dock inte är tillämpliga på bevismärken i elektronisk form (se prop. 2012/13:74 s. 70).

10. Utöver de krav som anges i lagtexten måste en handling även förmedla ett föreställningsinnehåll för att det ska vara fråga om en urkund. Det gäller för både traditionella och elektroniska handlingar. (Se a. prop. s. 69.)

Kravet på att utställarangivelsen kan kontrolleras på ett tillförlitligt sätt

11. Det är den elektroniska handlingen i dess lagrade form som ska ha en utställarangivelse som kan kontrolleras. En kontroll av det läsbara

objektet är inte tillräcklig, eftersom funktionerna för den kontroll som krävs behöver vara utformade för granskningen av den lagrade informationen. (Jfr a. prop. s. 69 f.)

12. Om en kontroll av utställarangivelsen avseende handlingen i dess lagrade form är möjlig ställs vissa krav på tillförlitligheten av den granskning som ska kunna utföras. Utställarangivelsen ska vara sådan att den typiskt sett förtjänar tilltro och vara av sådant slag att den typiskt sett faktiskt kan härledas till en viss utställare. Den ska alltså ha en inte obetydlig grad av säkerhet. (Se a. prop. s. 45 och 69 f.)

13. Som exempel på utställarangivelser som uppfyller kravet på att kunna kontrolleras på ett tillförlitligt sätt nämns i förarbetena sådana elektroniska underskrifter som uppfyller kraven på kvalificerade eller avancerade elektroniska signaturer. Kravet är dock tänkt att vara teknikneutralt och avsikten har varit att stödja utvecklingen av nya säkra metoder för upprättande och kommunikation av elektroniska handlingar. (Se a. prop. s. 45 och 70.)

Det som förfalskats måste ge sken av att vara en äkta urkund

14. Av lagtexten framgår att förfalskningsåtgärden vid urkunds förfalskning består i att framställa en ny urkund eller att ändra eller fylla ut en urkund. Om det är fråga om en ny urkund måste det som har framställts ge sken av att vara en äkta urkund. En falsk urkund är alltså en skenbart äkta urkund. (Jfr NJA II 1948 s. 378 och ”De vita korten” NJA 2009 s. 111.)

15. När det gäller traditionella handlingar är det framför allt kravet på originalkaraktär som är av intresse i detta avseende. Handlingen ska vara eller i vart fall ha karaktären av ett original, dvs. framstå som en originalhandling (se a. prop. s. 69).

16. För elektroniska handlingar har kravet på originalkaraktär ersatts av kravet på att utställarangivelsen kan kontrolleras på ett tillförlitligt sätt. Det rekvisitet måste tolkas i ljuset av att det ska motsvara det krav på originalkaraktär som gäller för traditionella handlingar. En elektronisk handling bör därmed anses som en falsk urkund endast om utställarangivelsen på den falska handlingen i dess lagrade form kan kontrolleras på ett sätt som åtminstone framstår som tillförlitligt.

Bedömningen i detta fall

17. Den i målet aktuella applikationen har skapat en läsbar bild på telefonens skärm som ser ut som en äkta Freja eID-handling. Skärmbilden är dock inte i sig tillräcklig för att det ska vara fråga om en falsk urkund. Avgörande är i stället vilken kontroll av utställarangivelsen avseende handlingen i dess lagrade form som har kunnat göras.

18. I målet har inte lagts fram någon utredning till stöd för att skärmbilden möjliggjort en kontroll av den lagrade handlingen. Det innebär att det inte är styrkt att den elektroniska handling som M.A. har brukat har haft en utställarangivelse som kunnat kontrolleras på ett sätt som åtminstone framstått som tillförlitligt, vilket är en förutsättning för att det ska vara fråga om en falsk urkund. M.A. ska därför frikännas från ansvar för brukande av falsk urkund.

I avgörandet har deltagit justitieråden Dag Mattsson, Malin Bonthron (referent), Stefan Reimer, Cecilia Renfors och Johan Danelius. Föredragande har varit justitiesekreteraren Catrine Manne Rutberg.